

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา กำลังเป็นที่สนใจอย่างกว้างขวางในวงการอุดมศึกษา โดยเฉพาะในต่างประเทศได้มีการศึกษาและวิจัยมากกว่าประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมเอกสาร และผลงานวิจัยทางค่านี โดยจัดทำหมวดหมู่ตามลำดับของความเกี่ยวข้องกัน คือ

ความหมายของจริยธรรม

เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวม ความหมายของจริยธรรม จากทัศนะของบุคคลต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าใจเรื่องของจริยธรรม ดังนี้

จริยธรรม (Morality) โดยทั่วไปมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethics) ในเรื่องของปรัชญา (Philosophy) ซึ่งเป็นเรื่องค้นคว้าหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่าถูกต้อง หรือดี หรือสิ่งซึ่งถือว่าผิด หรือชั่ว ไม่ควรประพฤติ แล้ววางหลักกำหนดเป็นมาตรฐานไว้ ¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹พระยาอนุমানราชชน, ชาติ-ศาสนา-วัฒนธรรม (พระนคร: บรรณาการ 2516), หน้า 409.

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึงการปรับพฤติกรรมให้เข้ากับกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้อง
 งาม ¹

ส่วนลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) กล่าวว่า จริยธรรมคือ ความรู้สึกนึกชอบชั่วดีเป็นเกณฑ์ และมาตรฐานของการประพฤติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนา
 ขึ้นจนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง ผลของการกระทำพฤติกรรมนั้นจะเป็นเครื่องตัดสิน
 ว่าการกระทำนั้นผิดหรือถูก โดยแต่ละระดับของพัฒนาการทางจริยธรรมจะมีเกณฑ์ในการ
 ตัดสิน ²

เจมส์ อาร์ เรสต์ (James R. Rest) ผู้ซึ่งทำงานใกล้ชิดกับโคลเบอร์ก ให้ความ
 ความหมายทางจริยธรรมว่า เป็นมโนทัศน์เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรม การมีปะทะสัมพันธ์
 ในสังคม (Social interaction) โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่า หรือความรู้สึกส่วนตัวของ
 แต่ละคน เช่น ความรู้สึกอยากจะทำพัฒนาตนเองให้ดีที่สุด (Self-actualization)
 - สิ่งนี้ตรงกับนักปรัชญาที่กล่าวถึงการมีชีวิตที่มีค่า ³

1

Carter V. Good, Dictionary of Education, 2n ed. (New York: McGraw-Hill Book Co., 1964), p. 314.

2

Lawrence Kohlberg cited in Norman J. Bull, Moral Education, Routledge & Kegan Paul, 1969), p. 14.

3

James R. Rest cited in Thomas Lickona, Moral Development and Behavior, (New York: Holt, Rinehart and Winston, Co., 1976), p. 6.

ทองเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ วิจัยพบว่า จริยธรรม สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ด้าน คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม คือการมีความรู้ว่าการกระทำชนิดใดดี ควรกระทำ หรือ การกระทำชนิดใดควรกเว้น ค่านิยมของสังคมเป็นอย่างไร ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับ อายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางปัญญา
2. ทัศนคติทางจริยธรรม หมายถึงความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อลักษณะ หรือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงใด ส่วนมากแล้วทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลมักจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคม และอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้
3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึงการอ้างเหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือ ไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง
4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือก่นด่าว่าการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น ¹

จะเห็นว่าการให้ความหมายคำว่า จริยธรรม มีทั้งเหมือนกัน และต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนิทัศน์ของผู้ที่ให้ความหมายแต่ละคน ผู้วิจัยเห็นว่า การจะให้ความหมายคำว่า จริยธรรม ให้ครอบคลุม และกว้างขวางนั้น จะต้องเป็นความหมายที่สามารถคลุมชีวิตได้ในทุกอิริยาบถที่พัฒนาการ เป็นขั้นเป็นตอน ในการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่า การกระทำที่คล้ายคลึงกัน หรือเหมือนกันนั้น อาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ หรือมีระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้ การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลคนนั้น

¹ทองเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์, จริยธรรมของเยาวชนไทย. (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 4-6.

มาตรฐานของจริยธรรม

มาตรฐานของจริยธรรม ในทฤษฎีจริยศาสตร์ ตามที่ พรณี ชูทัยได้ให้ไว้ มี 4 ทฤษฎี คือ

1. หน้าที่ เป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่า ความถูกต้องความผิดขึ้นอยู่กับเจตน์เจาน์ หรือเจตนา ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลของการกระทำ ถ้ามีเจตนาดี การกระทำนั้นจึงว่าดี แต่ถ้ามีเจตนาชั่ว การกระทำนั้นก็จัดว่าชั่ว การกระทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา สำเร็จเรียบร้อย ถือว่าเป็นการกระทำถูก ทำชอบ แต่ถ้าไม่ตรงหน้าที่ มีความบกพร่อง หรือก้าวก่ายหน้าที่ของผู้อื่นถือว่าเป็นการทำผิด

2. ความสุข เป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่า ความถูกต้องและความผิด คัดสินใจได้จากผลของการกระทำ การกระทำที่ให้ผลเป็นความสุข หรือให้ผลประโยชน์แก่ตนเอง และผู้อื่นถือว่าเป็นการกระทำถูก การกระทำที่ก่อให้เกิดความทุกข์ หรือเสียประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น ถือว่าเป็นการทำผิด

3. ความอยู่รอด เป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่าความอยู่รอด การรักษาค้ำจุน และการปรับตัวได้ เป็นมาตรฐานในการตัดสินความถูกต้องความผิด การกระทำใดช่วยตนเอง สังคม และประเทศชาติอยู่รอดได้ การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ถูก ส่วนการกระทำที่ตรงกันข้ามเป็นความผิด

4. การพัฒนาตนเอง เป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่า การพัฒนาธรรมชาติของมนุษย์ เป็นมาตรฐานตัดสิน ความถูกต้องและความผิด ธรรมชาติของมนุษย์นั้น ประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งสอดคล้องต้องกันกับเหตุผลในธรรมชาติ หมายความว่าทั้งธรรมชาติ ทั้งความคิด และสิ่งคมอยู่ภายใต้กฎอันเดียวกัน คือ กฎธรรมชาติ หรือกฎเหตุผล หรือกฎแห่งความเปลี่ยนแปลง การกระทำที่ยกระตัมจิตใจให้เข้าใจจนถึงถึงเหตุผลนี้ จึงเป็นความถูกต้อง ส่วนการกระทำที่ไม่ช่วยให้เข้าใจกฎเหตุผล เป็นการกระทำผิด¹

¹พรณี ชูทัย, "จริยธรรมทางการศึกษา" เอกสารประกอบการเรียนวิชา ฤศ.ศ.ศ. 511, ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2521, หน้า 3.

การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินการกระทำ ว่าถูก หรือผิด ของแต่ละบุคคล หรือชุมชน ย่อมมีทฤษฎีแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจของแต่ละบุคคลและชุมชน จะตัดสินว่าทฤษฎีไหนดี หรือ เลวไม่ได้ เพราะทุกทฤษฎีต่างก็กำหนดมาตรฐานของจริยธรรมเพื่อสันติสุขของบุคคล และ สันติภาพของสังคมส่วนรวมด้วยกันทั้งนั้น ที่สำคัญคือการทำเอาทฤษฎีไปใช้ ต้องเลือกให้เหมาะ กับการบุคคลและชุมชนนั้นๆ

วิธีการวัดจรรยาวิพากษ์

จรรยาวิพากษ์เป็นพฤติกรรมภายในของบุคคลซึ่งมีอาจวัดได้โดยการสังเกตพฤติกรรม จะต้องมีวิธีการวัดจรรยาวิพากษ์แบบต่างๆมากมาย¹ เช่นใช้แบบทดสอบ สัมภาษณ์ แบบสอบ ลักษณะต่างๆ และแบบสอบทางจิตแบบอาศัยเทคนิคการสร้างจินตนาการขึ้น (Projective techniques) แต่ที่นิยมกันมากมี 2 วิธี คือ

1. มีสถานการณ์ หรือพฤติกรรมให้เด็กประเมิน

จอห์น คริสแมน (John Crissman) ได้เสนอรายการ 50 พฤติกรรมให้ กลุ่มตัวอย่างประเมินในช่วงของความผิด 10 ช่วง จากไม่ผิดเลย หรือผิดน้อยที่สุด จนถึง ผิดมากที่สุด โดยบรรยายพฤติกรรมเป็นรูปประโยค เป็นเรื่องที่รุนแรงขัดกับมาตรฐานทาง จริยธรรม หรือเป็นข้อห้ามทางกฎหมาย²

¹ John Crissman cited in Stephen M. Pittel and Gerald A.

Mendelsohn, "Measurement of Moral Values: A Review of Critique,"
Psychological Bulletin 66, 1 (1966): 22-35.

2

Ibid., p. 29.

แบบสอบของคริสแมน มีผู้ใช้ศึกษาวรรยาวิพากษ์จนถึงปัจจุบัน เช่น โซโลมอน เรททิก และ ลี จินซุก (Solomon Rettig and Lee Jin-sook) ใช้แบบสอบถามนี้ในการศึกษา ความแตกต่างทางจรรยาวิพากษ์ของนักศึกษาเกาหลีใต้ ก่อนและหลังปฏิวัติเกาหลี¹

2. มีสถานการณ์ให้เลือกพร้อมทั้งให้เหตุผล

การวัดลักษณะนี้มักจะวัดเป็นรายบุคคลในรูปของการสัมภาษณ์ เช่น ยีน เพียเจท์ (Jean Piaget) สร้างเป็นเรื่องสถานการณ์คู่ตึงไถ่กล่าวมาแล้ว

ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ใช้วิธีการเช่นเดียวกันกับเพียเจท์ แต่สถานการณ์ซับซ้อนกว่ามาก ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการที่ใดตัดสินใจให้ตัวเองในเรื่องทำ หรือไม่ทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นำเอาเหตุผลที่ผู้ตอบให้ไว้จากเรื่อง 6 ถึง 9 เรื่อง มาวิเคราะห์เพื่อจัดแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมจากขั้นที่ 1 ถึง 6²

ทองเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก ได้สร้างแบบสอบถามวัดระดับ จริยธรรมโดยยึดหลักทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย แบบสอบถามประกอบด้วยสถานการณ์ต่างๆที่คุ้นเคยของเยาวชนไทย 10 เรื่อง เป็นเรื่องที่ บุคคลถูกกำหนดให้ทำความดี 5 เหตุการณ์ และทำความเลว 5 เหตุการณ์ แต่ละเรื่องจะมี ตัวเลือกเหตุผล 6 ตัวเลือก ที่เป็นตัวแทนจริยธรรมครบทั้ง 6 ขั้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก³

¹ Solomon Rettig and Lee Jin-sook, "Difference in Moral Judgement of South Korean Students before and after the Korean Revolution," The Journal of Social Psychology, 59 (1963): 3-9.

² Lawrence Kohlberg, Development of Children's Orientation Toward a Moral Order, (New York: Van Nostrand Reinhold Company, Regional Offices, 1969), p. 77.

³ทองเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 83.

เจมส์ อาร์ เรสต์ และคณะ (James R. Rest et al.) ได้พัฒนาแบบสอบ
 วัจจรรยาวิพากษ์ขึ้นใหม่ให้มีความเป็นปรนัย คือการสอบโดยให้นิยามปัญหา (The
 defining issues test หรือ DIT เพื่อวัดระดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่ง
 ประกอบด้วยเรื่องราว 6 เรื่องที่ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก สร้างไว้ แทนที่จะเป็นแบบ
 สัมภาษณ์ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ เพื่อใช้ตัดสินเรื่องแต่ละเรื่องนั้น เจมส์ อาร์ เรสต์
 ใช้ข้อความ 12 ข้อความ สำหรับเรื่องแต่ละเรื่องให้พิจารณา โดยให้แต่ละข้อความเป็น
 ตัวแทนของขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral judgement stage) ผู้สอบจะต้อง
 ทำเนิการ 3 ขั้น คือ พิจารณา และอ่านข้อความที่เสนอให้ แล้วจึงประเมินค่าถึงลำดับ
 ของความสำคัญใน 5 อันดับความสำคัญ จากสำคัญที่สุดจนถึงไม่สำคัญเลย และในขั้นสุดท้าย
 ต้องพิจารณาเลือกข้อความที่สำคัญที่สุดมา 4 อันดับ ¹

วิธีวัจจรรยาวิพากษ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีสัมภาษณ์ เพื่อที่จะ
 ได้คำตอบตรงตามเจตนาของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก
 โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ ตามแนวทางของแบบสัมภาษณ์ของ
 ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ สร้างเป็นเหตุการณ์ประเภทหนึ่งเสียประจะเข้า
 เหตุการณ์ประเภทนี้จะเขียนขึ้นมากเรื่อง หรือน้อยเรื่องก็ได้ ขึ้นอยู่กับเวลาที่ใช้ในการ
 สัมภาษณ์ ถ้ามีเหตุการณ์มากเรื่อง ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ก็มีสูงด้วย ที่ลอเรนซ์
 โคลเบอร์ก เคยใช้อย่างน้อยมี 6 เรื่อง และอย่างมากมีถึง 9 เรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
 ชีวิตของพ่อกับลูก พี่กับน้อง สามัคคีภรรยา ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง หมอกับคนไข้ เป็นต้น
 (ดูแบบสัมภาษณ์ของ ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก ในภาคผนวก ค.) ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก
 ให้ผู้รับการสัมภาษณ์เลือกกระทำ หรือไม่เลือกกระทำ เพราะเหตุผลอะไร จะตัดสินระดับ
 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากเหตุผลที่ตอบ

¹ James R. Rest et al. , "Judging the Important Issues in Moral
 Dilemmas," Developmental Psychology 10, 4 (1974): 491-510.

สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นก็เป็นเหตุการณ์ประเภท หนึ่งเลือกปะจระเข้ เช่นเดียวกัน มีทั้งหมด 10 เรื่อง เป็นเหตุการณ์ที่นักศึกษาคุ้นเคย เช่น การเข้าคิวซื้อตั๋ว การคืนเงินพอดแค้ที่ทอนเกิน การร่วมประท้วงตอกฎเกณฑ์ของวิทยาลัย เป็นต้น การสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ไม่ใช่เป็นการเลียนแบบ แต่เป็นการอาศัยแนวทาง และหลักการของแบบสัมภาษณ์ของ ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก เท่านั้น ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำเอาแบบสัมภาษณ์ของลอเรนซ์ โคลเบอร์กมาเปรียบเทียบกับแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบบสัมภาษณ์ทั้ง 10 เรื่อง จะถามผู้ที่เข้ารับการสัมภาษณ์ว่าจะเลือกกระทำ หรือไม่เลือกกระทำ เพราะเหตุผลอะไร จะตัดสินใจระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากเหตุผลที่ตอบ ความทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น ของลอเรนซ์ โคลเบอร์ก พิสัยของคะแนนระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน คะแนนรวมของผู้ตอบแต่ละคน จะสะท้อนให้เห็นจริยธรรมของผู้ตอบโดยตรงว่าอยู่ในชั้นใดใน 6 ชั้น

เพื่อให้การวัดพัฒนาการทางจริยธรรมมีความเที่ยงสูง ผู้วิจัยจึงได้ทำการวัดลักษณะมุ่งอนาคตด้วย เพราะผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงด้วย วิลเลียม มิสเชล และ กิลิแกน คลูไดน์ (William Mischel and Gilligan Claudine) วิจัยพบว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะ โกงน้อย¹ ฉะนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมกับลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน ตามแนวทางของทฤษฎีนี้ ผู้ที่มีคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ จะมีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำด้วย ดังได้กล่าวแล้ว

1

William Mischel and Gilligan Claudine, "Delay of Gratification, Motivation for the Prohibited Gratification, and Responses to Temptation," *Journal of Abnormal and Social Psychology* 69 (1964): 411-417.

การวัดลักษณะมุงอนาคต ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยอาศัยแนวทางของแบบสอบ วัดลักษณะมุงอนาคตของทวงเคียน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก หลักการสำคัญของแบบสอบคือ "การรอได้ คอยได้ เพื่อรับรางวัลที่ดีกว่า หรือมากกว่า" ¹ แบบสอบทั้งหมดมี 15 ข้อ แต่ละข้อมีลักษณะเป็นประโยค และมาตราส่วน 4 หน่วยประกอบให้ผู้ตอบเลือกคำตอบประเภทใดประเภทหนึ่งใน 4 ประเภท คือ จริงที่สุด ค่อนข้างจริง ไม่ค่อยจริง และไม่จริงเลย เนื้อหาในแบบสอบ ประกอบด้วยประโยคต่างๆ ที่กล่าวหาคนพินถึงนิสัยส่วนตัวด้านต่างๆ ของผู้ตอบ เช่น การเงิน การเรียน และการถนอมเครื่องใช้ เป็นต้น

การให้คะแนน ให้ผู้เลือกตอบเลือกชี้คอบจากจริงที่สุด ถึงไม่จริงเลย แล้วนำคะแนนทั้ง 15 ข้อ ของผู้ตอบมารวมกัน ซึ่งจะ เป็นคะแนนลักษณะมุงอนาคตของบุคคลนั้น พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15-60 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีลักษณะมุงอนาคตสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำ แสดงว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะมุงอนาคตต่ำ หรือมีลักษณะมุงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ทวงเคียน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 35-38.

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรม

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมที่ได้รวบรวมมานี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้โดยตรง จึงจะได้อธิบายเป็นส่วนๆไป

อายุ และการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม

ในปี 1964 ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ศึกษาจริยวิทยาวิพากษ์ของเด็กอเมริกัน ระดับอายุ 7, 10, 13, และ 16 ปี โดยใช้แบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ เป็นรายบุคคล พบว่าขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับระดับอายุที่เพิ่มขึ้น คือ

เด็กอายุ 7 ปี มีมากกว่าร้อยละ 90 ใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และ 2

เด็กอายุ 10 ปี มีมากกว่าร้อยละ 50 ใช้เหตุผลในขั้นที่ 1, 2 อีกร้อยละ 35 ใช้เหตุผลในขั้นที่ 3, 4

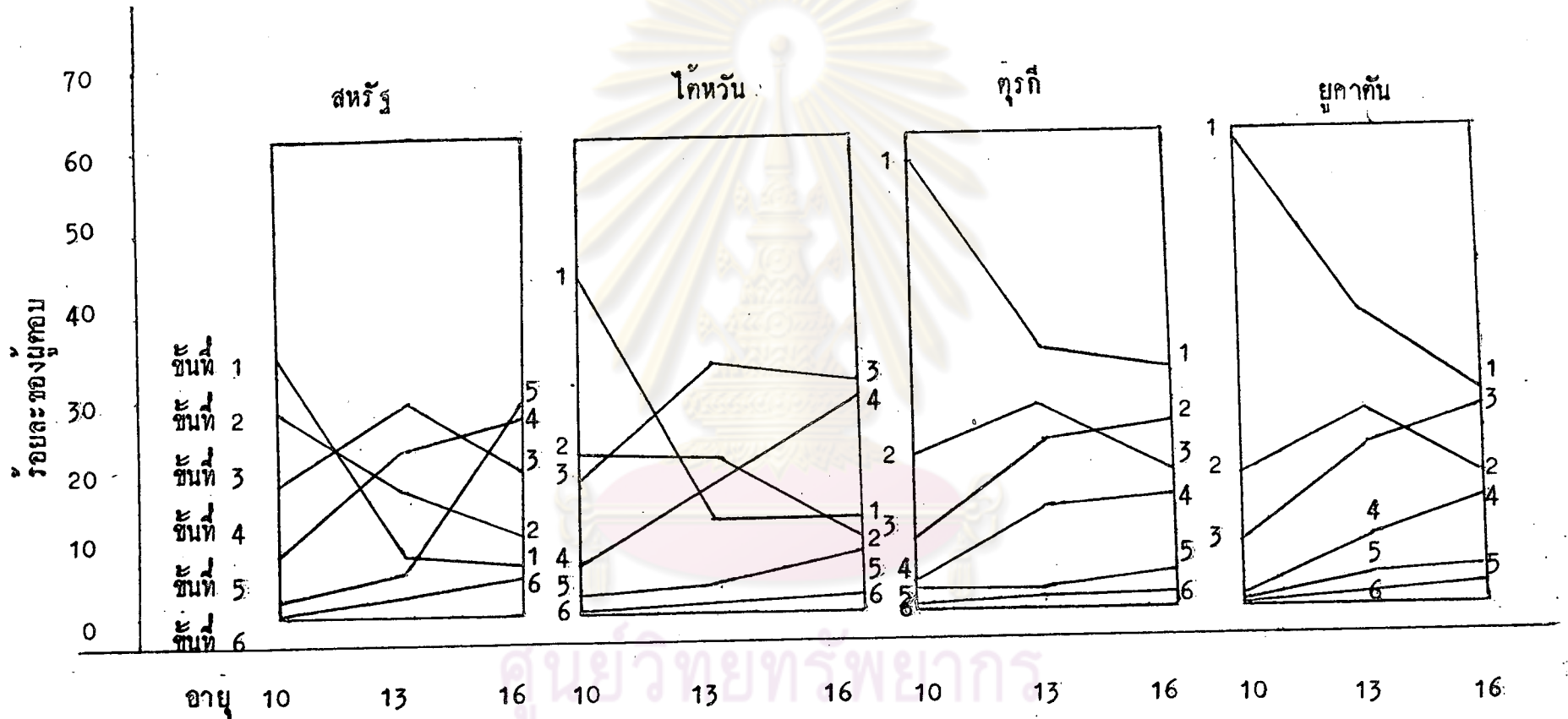
เด็กอายุ 13 ปี มีมากกว่าร้อยละ 50 ใช้เหตุผลขั้น 3, 4

เด็กอายุ 16 ปี ประมาณร้อยละ 23 ใช้เหตุผลขั้น 5, 6

ในปี 1969 ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก ศึกษาจริยวิทยาวิพากษ์ข้ามวัฒนธรรม กับเด็กไต้หวัน เม็กซิโก ตุรกี และยูคาตัน พบว่า เด็กเม็กซิโก และเด็กไต้หวัน ที่มีอายุ 16 ปี มีพัฒนาการขั้น 3, 4 มากกว่าขั้น 5, 6 ซึ่งแสดงว่ามีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นขั้นตอนครบทั้ง 6 ขั้น แต่อัตราการพัฒนาช้ากว่าเด็กอเมริกัน ส่วนเด็กตุรกี และยูคาตัน มีการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการไม่ชัดเจนนัก คือเด็กอายุ 10 ปี ใช้เหตุผลขั้น 1, 2 มาก เด็กอายุ 16 ปี ก็ยังคงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้น 1, 2 และ 3 โดยแทบจะไม่มีใครถึงขั้น 5, 6 ดังแสดงในแผนภูมิหน้าต่อไป¹

¹ Lawrence Kohlberg, อ้างจาก กวงเถียน พันธุมนาวิณ และเพ็ญแข ประจันปัจจุบัน, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 42.

แผนภูมิที่ 1 จรรยาวิพากษ์ของเด็กอเมริกัน ไต้หวัน ตุรกี และยูคาตัน ในระดับอายุต่างๆ

แหล่งที่มา: Lawrence Kohlberg, อ้างจาก กวงเคือน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 43

ในปี 1976 เจมส์ อาร์ เรสต์ (James R. Rest) ได้ทำการทดสอบการวิจัยภาคตัดขวาง กับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันถึง 20 กลุ่ม จำนวน 5714 คน เพื่อคุณแนวโน้มของอายุ และการศึกษา ที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรม ในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 5 วิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย และผู้ใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามให้นิยามปัญหา (DIT) พบว่า เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น คะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมจะสูงขึ้นด้วย แต่ผู้ใหญ่ที่มีอายุมาก ที่มีได้ศึกษาที่กลับมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมต่ำกว่าผู้ที่เรียนระดับวิทยาลัยขึ้นไป ¹

ในปี 1975 แมนสัน ดี โคเดอร์ (Mansons D. Coder) ได้ทำการวิจัยศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของคนอายุระหว่าง 24-50 ปี จำนวน 87 คน ที่กำลังศึกษาในโปรแกรมการศึกษาศาสนา โดยใช้แบบสอบถามให้นิยามปัญหา (DIT) พบว่าผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มิได้เรียนต่อหลังจากจบวิทยาลัย จะมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมใกล้เคียงกับผู้ที่กำลังเรียนในวิทยาลัยขณะที่คนอายุเท่ากัน แต่เรียนต่อบัณฑิตวิทยาลัย มีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าคนที่มิได้เรียนต่อมาก ²

1

James R. Rest, Mark L. Davison, and Steven Robins, "Age Trends in Judging Moral Issues: A Review of Cross-sectional, Longitudinal and Sequential Studies of the Defining Issues Test," Child Development 49 (1974): 263-274.

2

Mansons D. Coder cited in James R. Rest et al. "Age Trends in Judging Moral Issues: A Review of Cross-sectional, Longitudinal and Sequential Studies of the Defining Issues Test," Child Development 49 (1974): 267.

เพศกับพัฒนาการทางจริยธรรม

ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก และ โรเจอร์ บี เครเมอร์ (Lawrence Kohlberg and Rogers B. Kramer) ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของชายกับหญิง พบว่า ในวัยเด็กนั้น ชายและหญิง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อถึงวัยรุ่น ชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมก้าวหน้ากว่าหญิง ¹

ซู จีน ฟรีแมน (Sue Jean Freeman) ทำการศึกษาจริยวิพากษ์ของ เด็กเล็ก และเด็กวัยรุ่น กับความสัมพันธ์กัน อายุ เพศ ของผู้ที่ทำการทดสอบ เพศของ ตัวแบบและสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกัน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง อายุ 11 ปี จำนวน 80 คน อายุ 14 ปี จำนวน 78 คน และอายุ 17 ปี จำนวน 80 คน โดยใช้แบบสอบของโคลเบอร์ก จัดเข้าประเภทตามความคล้ายคลึงของประสบการณ์ เพศ เรื่องแบ่งออกเป็น Form A เป็นตัวแบบชาย - Form B เป็นตัวแบบหญิง ผลการทดลองพบว่า เพศหญิงได้รับอิทธิพลจาก เพศตัวแบบมากกว่าชาย และในวัยก่อนวัยรุ่น และวัยรุ่นตอนปลาย ทั้งชายและหญิงมีจริยวิพากษ์ที่คล้ายคลึงกัน เพศหญิงจะบรรลุวุฒิภาวะทางจริยธรรมเร็วกว่า และมีจริยวิพากษ์ ในระดับสูงกว่าชายที่อายุ 14 ปี ²

คาล บี โฮลส์ไตน์ (Carl B. Holstein) ได้ทำการวิจัยแบบระยะยาวช่วง 3 ปี โดยศึกษาพัฒนาการของชายและหญิง ใช้วิธีการของโคลเบอร์ก พบว่า เมื่ออายุ 13 ปี เด็กหญิงส่วนใหญ่ มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่เพียงขั้นที่ 3 เด็กชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมเพียงขั้นที่ 2 แต่ตัวอีกครึ่งหนึ่งเมื่ออายุ 16 ปี

1

Lawrence Kohlberg and Rogers B. Kramer, "Continuities and Discontinuities in Childhood and Adult Moral Development," Human Development 2 (July 1969): 93-120.

2

Sue Jean Freeman, "Individual Differences in Moral Judgement by Children and Adolescents" (Doctoral Dissertation, University of Minnesota, 1976), p. 56.

วัยรุ่นชายส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางจริยธรรมก้าวหน้าไปถึงขั้นที่ 4 ในขณะที่วัยรุ่นหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3¹

สตีเวน อาร์ ยัสเซน (Steven R. Yussen) ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ ที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม กับกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน และนิสิตปริญญาตรีแผนกวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมินเนโซตา จำนวน 30 คน พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²

ทองเจ็อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก ได้ทำการวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมในประเทศไทย พบว่า วัยรุ่นตอนกลาง (ม.ศ. 3 อายุ 16 ปี) เป็นคนไปนั้น จริยธรรมของชายและหญิงส่วนใหญ่อยู่ในขั้นที่ 4 การแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไทย ปรากฏเกณฑ์ในกลุ่มชาย ส่วนหญิงจะมีจริยธรรมสูงตั้งแต่ อายุ 11 ปี แต่โดยทั่วไปการพัฒนาการทางจริยธรรมในเยาวชนไทยไม่ปรากฏชัดถึงความแตกต่างตามอายุ³

1

Carl B. Holstein, "Irreversible Stepwise Sequence in the Development of Moral Judgement: A Longitudinal Study of Males and Females," Child Development 47 (1976): 51-61.

2

Steven R. Yussen cited in James R. Rest, "Moral Judgement Related to Characteristics," Unpublished Manuscript, (University of Minnesota, 1976): 17-18.

³ทองเจ็อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520), หน้า 7-11.

ศรีวรรณ เขียวดี ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ในภาคกลาง ตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 480 คน จาก 12 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามให้นิยามปัญหา (DIT) ของเรสต์ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญ แต่สำหรับเพศและสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ¹

ลักษณะมุ่งอนาคตกับพัฒนาการทางจริยธรรม

วิลเลียม มิสเชล และคณะ (William Mischel et al.) ได้ทำการทดลองหลายเรื่องเกี่ยวกับการวัดลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งได้ผลที่แสดงว่า การเลือกที่จะชลอการบำบัดความข้องการของบุคคลนั้น เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต และการเลียนแบบจากผู้อื่น นอกจากนี้ มิสเชล และนักวิจัยอื่นๆ ยังพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนี้มีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่นๆ ของบุคคลอีกมาก เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การมุ่งสัมฤทธิ์ผล การปรับรับคน ความฉลาด และสถานะทางสังคม วัฒนธรรมและครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตนี้เพิ่มมากขึ้นตามอายุ และลักษณะนี้ถึงแม้จะสัมพันธ์กับสติปัญญา แต่ไม่สัมพันธ์กับความสามารถทางวาจา ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงด้วย และยังวิจัยพบอีกว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะ โกงน้อย ²

¹ศรีวรรณ เขียวดี, "พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคกลาง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า ง.

²วิลเลียม มิสเชล และคณะ, อ้างจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจุบัน, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 35-38.

จากผลของการวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทย มีลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ควรปลูกฝังก่อนที่บุคคลจะมีอายุ 10 ปี ทั้งนี้เพราะเมื่อเริ่มวัยรุ่น ลักษณะทางจริยธรรมทั้งสองประการนี้เริ่มคงที่ ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนจะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยรุ่นตอนต้น แต่จะก้าวทันกลุ่มอื่นเมื่อถึงวัยรุ่นตอนปลาย หรือเมื่อเริ่มเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา และการวิจัยภาคสนามยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นบ่อเกิดของจริยธรรม และลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคล และการอบรมเลี้ยงดูจะมีผลต่อจริยธรรมของบุคคลคงทนไปถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นด้วย ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญมาก และเป็นข้อปฏิบัติขั้นแรก ในการวางพื้นฐานทางจริยธรรมของบุคคล ถ้าการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมแล้ว การแก้ไขปรับปรุงจิตใจของบุคคลในภายหลังอาจทำได้ยาก หรือบางกรณีก็ทำไม่ได้เลยเพราะสายไปเสียแล้ว¹

ผลของงานการวิจัยที่ผ่านมาในอดีตทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ พัฒนาการทางจริยธรรมนับว่าเป็นพัฒนาการที่สำคัญค่านึงของมนุษย์เรา ที่มีลำดับขั้นพัฒนาการ อย่างต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้นเรื่อยๆ เช่น เกี่ยวกับการพัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการทางทางบุคลิกภาพ การวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา แม้จะมีการศึกษาทั่วแปรต่างๆหลายค่าน แต่ก็ยังเป็นส่วนน้อยนิกของการวิจัยทางค่านนี้ทั้งหมด ผู้วิจัยตระหนักในความจริงข้อนี้ จึงได้พยายามรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าทางจริยธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพส่วนใหญ่ของการวิเคราะห์จริยธรรม ตามวิธีการของนักจิตวิทยา ต่อจากนี้ก็จะได้กล่าวถึงการดำเนินการ และผลการวิจัยอย่างละเอียดต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กวงเคื่อน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก, จริยธรรมของเยาวชนไทย, หน้า 7-11.